

Mobilność do Würzburga

Wstęp

W dniach 15–19 czerwca 2026 r. grupa dwunastu uczniów i dwóch opiekunów Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika w Tarnobrzegu uczestniczyła w mobilności programu Erasmus+ w niemieckim Würzburgu. Tematem spotkania było „Młodzież w oporze wobec systemów totalitarnych i dyktatur – wolność i dziedzictwo historyczne jako zobowiązanie dla przyszłości zjednoczonej Europy”. Program pobytu pozwolił młodzieży nie tylko pogłębić wiedzę historyczną, ale również zastanowić się nad znaczeniem odwagi cywilnej, odpowiedzialności obywatelskiej oraz wartości demokratycznych we współczesnej Europie.

Monachium – śladami „Białej Róży”

Po przylocie do Niemiec podróż rozpoczęła się od zwiedzania Monachium. Spacerując po stolicy Bawarii, uczniowie poznali najważniejsze zabytki miasta oraz jego bogate dziedzictwo historyczne i kulturowe. Szczególnym punktem programu było podążanie śladami członków grupy oporu „Biała Róża” (Weiße Rose), której działalność stała się jednym z głównych tematów całego projektu.

Uczniowie poznali historię tej studenckiej organizacji, która podczas II wojny światowej przeciwstawiła się nazistowskiemu reżimowi poprzez pokojowy opór. Członkowie „Białej Róży” rozpowszechniali ulotki nawołujące do obrony wolności, godności człowieka oraz odpowiedzialności moralnej. Ich działalność stała się symbolem odwagi cywilnej i gotowości do przeciwstawienia się niesprawiedliwości pomimo grożących represji.

Zwiedzanie Monachium stało się również okazją do dyskusji na temat indywidualnej odpowiedzialności, znaczenia obrony wartości demokratycznych oraz roli młodych ludzi w kształtowaniu społeczeństwa obywatelskiego. Połączenie poznawania zabytków miasta z refleksją historyczną pozwoliło uczniom spojrzeć na Monachium zarówno z perspektywy kulturowej, jak i historycznej oraz dostrzec związki pomiędzy wydarzeniami sprzed kilkudziesięciu lat a współczesnymi pytaniami o wolność, tolerancję i zaangażowanie obywatelskie.

Po przyjeździe do Würzburga uczestnicy zostali serdecznie przyjęci przez gospodarzy i zakwaterowani w schronisku młodzieżowym malowniczo położonym nad Menem. Pierwszy dzień pobytu upłynął na integracji oraz poznawaniu miasta podczas wspólnego spaceru po jego najważniejszych zabytkach i historycznych uliczkach. Była to doskonała okazja do zapoznania się z atmosferą Würzburga oraz przygotowania do kolejnych dni intensywnych zajęć projektowych.

Pierwszy dzień w Würzburgu

Wtorek był pierwszym pełnym dniem realizacji programu projektowego. Rano uczestnicy odwiedzili Gymnasium Deutschhaus, gdzie mieli możliwość zapoznania się ze strukturą bawarskiego systemu edukacji.

Wizyta rozpoczęła się od spotkania z przedstawicielami dyrekcji oraz administracji szkolnej. Podczas prezentacji uczniowie i nauczyciele poznali organizację niemieckiego szkolnictwa, ścieżki edukacyjne uczniów po ukończeniu szkoły podstawowej oraz zasady funkcjonowania gimnazjów w Bawarii. Omówiono również kwestie związane z zarządzaniem szkołą, rolą administracji oświatowej, organizacją pracy nauczycieli oraz współpracą szkół z władzami edukacyjnymi.

Spotkanie stworzyło doskonałą okazję do porównania polskiego i niemieckiego systemu edukacji oraz wymiany doświadczeń dotyczących funkcjonowania szkół w obu krajach. Uczestnicy dyskutowali o organizacji procesu nauczania, metodach oceniania oraz wyzwaniach, przed którymi stoją współczesne szkoły.

Kolejnym punktem programu były obserwacje lekcji języka niemieckiego oraz fizyki prowadzonych w różnych klasach. Uczestnicy mogli przyjrzeć się metodom pracy nauczycieli, sposobom angażowania uczniów oraz organizacji procesu dydaktycznego. Szczególną uwagę zwrócono na aktywizujące metody nauczania, wykorzystanie technologii cyfrowych, realizację projektów edukacyjnych oraz rozwijanie samodzielności uczniów.

Wizyta w Gymnasium Deutschhaus pozwoliła uczestnikom lepiej poznać specyfikę niemieckiego systemu edukacji, zdobyć inspiracje do własnej pracy oraz wymienić doświadczenia z nauczycielami z Niemiec. Spotkanie przyczyniło się również do budowania międzynarodowych kontaktów i wzmacniania współpracy pomiędzy szkołami.

Warsztaty poświęcone niemieckiemu ruchowi oporu

Po południu uczestnicy wzięli udział w warsztatach poświęconych niemieckiemu ruchowi oporu przeciwko nazizmowi. Szczególnie inspirujące okazały się zajęcia dotyczące działalności grupy „Biała Róża”, stworzonej przez młodych ludzi, którzy mimo ogromnego zagrożenia zdecydowali się przeciwstawić reżimowi III Rzeszy.

Podczas spotkania prowadzonego przez Carstena Dutza uczestnicy poznali różnorodne formy oporu wobec nazistowskiej dyktatury oraz motywacje osób, które zdecydowały się sprzeciwić systemowi ograniczającemu wolność, prześladowającemu mniejszości i wymagającemu bezwzględnego posłuszeństwa.

Prowadzący podkreślił, że opór nie ograniczał się wyłącznie do działań politycznych czy zbrojnych. Mógł przybierać wiele form: od sprzeciwu moralnego, indywidualnych aktów odwagi, pomocy osobom prześladowanym i rozpowszechniania informacji, po działalność kulturalną oraz zorganizowane ruchy oporu.

Na podstawie licznych przykładów historycznych uczestnicy analizowali złożoność decyzji podejmowanych przez ludzi żyjących w państwie totalitarnym. Dyskutowali o osobistej odpowiedzialności, odwadze oraz granicach indywidualnego działania w warunkach dyktatury. Szczególne miejsce zajęły biografie członków „Białej Róży”, zwłaszcza Sophie i Hansa Schollów, których postawa stała się inspiracją do refleksji nad znaczeniem odpowiedzialności obywatelskiej i obrony wartości demokratycznych.

Warsztaty stworzyły solidne podstawy do kolejnych działań projektowych, pomagając uczniom lepiej zrozumieć historyczne uwarunkowania ruchów oporu oraz powiązać wydarzenia z przeszłości ze współczesnymi wyzwaniem dotyczącymi ochrony praw człowieka, wolności i odpowiedzialności obywatelskiej.

Środa – warsztaty, wykład i historyczny spacer po Würzburgu

Środowy program rozpoczął się od warsztatów poświęconych analizie źródeł historycznych oraz znaczeniu odwagi obywatelskiej we współczesnym świecie. Uczniowie pracowali w międzynarodowych grupach, analizując dokumenty, fotografie i materiały źródłowe dotyczące działalności niemieckiego ruchu oporu wobec nazizmu. Wspólna praca oraz dyskusje pozwoliły uczestnikom lepiej zrozumieć motywacje osób, które zdecydowały się przeciwstawić totalitarnemu systemowi.

Szczególną uwagę poświęcono wartościom reprezentowanym przez członków grupy „Biała Róża”. Uczniowie zastanawiali się, które z postaw prezentowanych przez młodych ludzi sprzeciwiających się nazizmowi pozostają aktualne również dzisiaj oraz w jaki sposób współczesna młodzież może reagować na przejawy dyskryminacji, łamania praw człowieka czy niesprawiedliwości społecznej.

Warsztaty rozwijały umiejętność krytycznej analizy źródeł historycznych, oceniania wiarygodności informacji oraz formułowania własnych opinii opartych na faktach. Jednocześnie zachęcały do refleksji nad znaczeniem aktywnego obywatelstwa i odpowiedzialności za otaczającą rzeczywistość. Dyskusje prowadzone podczas zajęć stały się ważnym punktem wyjścia do dalszych aktywności projektowych, pomagając uczestnikom połączyć doświadczenia historyczne z wyzwaniami współczesnego świata.

Kolejnym punktem programu był wykład „Aspekty i problemy niemieckiego oporu” wygłoszony przez prof. dr. M. Sticklera z Uniwersytetu w Würzburgu. Profesor przedstawił uczestnikom złożoność niemieckiego ruchu oporu wobec nazistowskiej dyktatury, omawiając różnorodne formy sprzeciwu wobec reżimu oraz motywacje osób i środowisk, które zdecydowały się przeciwstawić systemowi. Wykład ukazywał trudne realia życia w państwie opartym na strachu, propagandzie i represjach oraz dylematy moralne z którymi mierzyli się ludzie podejmujący decyzję o oporze.

Prelegent zaprezentował liczne przykłady niemieckiego ruchu oporu, obejmujące środowiska polityczne, wojskowe, religijne oraz studenckie, w tym działalność grupy „Biała Róża”. Szczególną uwagę poświęcił osobistym wyborom ludzi przeciwstawiających się dyktaturze, konfliktowi pomiędzy bezpieczeństwem własnym i najbliższych a moralnym obowiązkiem reagowania na zło i niesprawiedliwość.

Ważnym elementem wykładu była refleksja nad oceną oporu z perspektywy historycznej. Uczestnicy zastanawiali się, czy opór zawsze musi przybierać formę otwartego działania, dlaczego wielu ludzi pozostawało biernych mimo świadomości zbrodni reżimu oraz jakie znaczenie miały nawet niewielkie akty odwagi i sprzeciwu. Profesor podkreślił, że historia pokazuje, iż także pojedyncze działania mogą stanowić ważną obronę godności człowieka i podstawowych wartości.

Spotkanie zachęciło uczestników do krytycznego spojrzenia na historię oraz lepszego zrozumienia złożoności decyzji podejmowanych przez ludzi żyjących w warunkach dyktatury. Jednocześnie uświadomiło młodzieży znaczenie odwagi obywatelskiej,

odpowiedzialności oraz konieczności ochrony zasad demokratycznych również we współczesnym świecie.

Historyczny spacer po Würzburgu

Po zakończeniu wykładu uczestnicy wzięli udział w edukacyjnym spacerze po Würzburgu, którego tematem była historia miasta w okresie narodowego socjalizmu. Podczas zwiedzania uczniowie poznali wpływ nazistowskiej dyktatury na życie mieszkańców oraz zmiany polityczne, społeczne i kulturowe, jakie zaszły po 1933 roku.

Przewodnik zaprezentował miejsca związane z prześladowaniami przeciwników politycznych, wykluczaniem społeczności żydowskiej oraz stopniowym ograniczaniem swobód obywatelskich. Uczestnicy dowiedzieli się również o roli Würzburga podczas II wojny światowej, w tym o tragicznym nalocie z 16 marca 1945 roku, który doprowadził do zniszczenia znacznej części historycznego centrum miasta oraz o powojennej odbudowie.

Spacer umożliwił analizę archiwalnych fotografii, pomników oraz miejsc pamięci, dzięki którym uczniowie mogli lepiej zrozumieć, w jaki sposób przestrzeń miejska odzwierciedla dramatyczne wydarzenia z przeszłości.

Drugą część spaceru rozpoczęła się ona przy schronisku młodzieżowym i koncentrowała się na działalności młodzieży oraz środowisk kościelnych sprzeciwiających się narodowemu socjalizmowi. Uczniowie poznali lokalne historie odwagi, moralnych wyborów i oporu wobec nazistowskiego reżimu. Przewodnik podkreślił, że opór nie był domeną wyłącznie zorganizowanych grup politycznych. Tworzyli go również pojedynczy ludzie i całe wspólnoty, które broniły godności człowieka, wolności sumienia oraz podstawowych wartości etycznych.

Szczególną uwagę poświęcono losom młodych ludzi żyjących pod rządami nazistowskiej dyktatury. Uczniowie poznali przykłady osób, które odrzuciły ideologię nazistowską, zachowały niezależność myślenia oraz miały odwagę pozostać wiernymi własnym przekonaniom pomimo wszechobecnej propagandy i atmosfery strachu.

Istotnym elementem spaceru była także analiza roli Kościołów i wspólnot religijnych w Würzburgu. Uczestnicy dowiedzieli się, w jaki sposób część duchownych i organizacji chrześcijańskich reagowała na politykę nazistowską, prześladowania mniejszości oraz próby podporządkowania życia religijnego państwu. Dyskusja dotyczyła trudnych

wyborów, przed którymi stawali przedstawiciele Kościoła: milczeć, współpracować z reżimem czy otwarcie sprzeciwiać się niesprawiedliwości.

Spacer stał się niezwykle cenną lekcją historii, pokazującą, że odwaga obywatelska może przybierać różne formy, a obrona wolności i godności człowieka często rozpoczyna się od indywidualnych decyzji podejmowanych przez zwykłych ludzi.

Czwartek – film, twórcze warsztaty i dziedzictwo europejskie

Kolejny dzień mobilności rozpoczął się od obejrzenia fragmentów poruszającego filmu „Sophie Scholl. Ostatnie dni”, który stał się punktem wyjścia do refleksji nad znaczeniem indywidualnej odpowiedzialności, odwagi cywilnej i moralnych wyborów podejmowanych w czasach zagrożenia demokracji. Po projekcji uczestnicy dyskutowali o postawie Sophie Scholl i innych członków „Białej Róży”, zastanawiając się jakie wartości kierowały młodymi ludźmi decydującymi się na sprzeciw wobec nazistowskiego reżimu oraz jakie znaczenie ich przykład ma dla współczesnych społeczeństw.

Następnie uczniowie wzięli udział w kreatywnych warsztatach poświęconych historycznemu i politycznemu dziedzictwu ruchów oporu. Celem zajęć było stworzenie produktu końcowego projektu – przypinek symbolizujących wartości związane z wolnością, odwagą obywatelską oraz odpowiedzialnością za demokrację.

Na początku warsztatów uczestnicy ponownie odwołali się do działalności grup takich jak „Biała Róża”, analizując idee i wartości, które skłoniły młodych ludzi do przeciwstawienia się systemom totalitarnym. Dyskutowali o znaczeniu symboli, prostych przekazów graficznych oraz krótkich haseł, które mogą skutecznie przekazywać ważne doświadczenia historyczne i promować wartości demokratyczne. Zastanawiali się również, w jaki sposób pamięć o ruchach oporu może być przekazywana kolejnym pokoleniom.

Później każdy uczestnik samodzielnie zaprojektował własną przypinkę inspirowaną tematyką projektu. Powstające prace nawiązywały do takich wartości jak wolność, odpowiedzialność, prawa człowieka, solidarność, odwaga, tolerancja czy aktywne uczestnictwo obywateli w życiu demokratycznym. Uczniowie przedstawiali znaczenie swoich projektów, uzasadniając dobór symboli, kolorów i haseł.

Proces twórczy łączył refleksję historyczną z ekspresją artystyczną. W swoich projektach uczestnicy wykorzystywali wiedzę zdobytą podczas warsztatów, wykładów, spacerów

edukacyjnych i dyskusji, tworząc graficzne symbole najważniejszego przesłania projektu, że demokracja wymaga aktywnego uczestnictwa oraz odwagi w obronie podstawowych wartości.

Powstałe przypinki stały się trwałym efektem wspólnej pracy międzynarodowej grupy oraz symbolem zdobytej wiedzy i wspólnych doświadczeń. Warsztaty rozwijały kreatywność, umiejętność współpracy, komunikacji, świadomość historyczną oraz zdolność przedstawiania złożonych idei za pomocą prostych środków graficznych. Uczniowie przekonali się również, że pielęgnowanie pamięci historycznej nie dotyczy wyłącznie przeszłości, ale wpływa również na postawy i decyzje podejmowane we współczesnym świecie.

Spotkanie z ekspertami

Ważnym elementem programu była dyskusja z Johanną Schmidt-Jevtic z Uniwersytetu Ludwika i Maksymiliana w Monachium. Rozmowa dotyczyła znaczenia oporu wobec systemów autorytarnych, odwagi cywilnej oraz zaangażowania obywatelskiego dla współczesnych demokracji w Polsce, Niemczech i Europie.

Uczestnicy mieli możliwość zadawania pytań oraz wymiany poglądów. Dyskusja pokazała, że wartości takie jak wolność, odpowiedzialność, solidarność i aktywność obywatelska pozostają niezwykle ważne także we współczesnych społeczeństwach demokratycznych. Rozmówczyni zwróciła uwagę na rolę młodych ludzi w budowaniu świadomego społeczeństwa obywatelskiego oraz znaczenie edukacji historycznej dla kształtowania odpowiedzialnych postaw.

Rezydencja w Würzburgu

Po południu uczestnicy odwiedzili imponującą Rezydencję w Würzburgu, jeden z najcenniejszych zabytków barokowych Europy, wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Podczas zwiedzania uczniowie poznali historię pałacu, który w XVIII wieku był siedzibą książąt biskupów Würzburga. Dowiedzieli się, jak architektura, sztuka i polityka wzajemnie się przenikały oraz w jaki sposób monumentalne budowle podkreślały władzę i prestiż swoich fundatorów.

Zwiedzający podziwiali reprezentacyjne wnętrza rezydencji, w tym monumentalną klatkę schodową ze słynnym freskiem autorstwa Giovanniego Battisty Tiepola, Salę Cesarską

oraz bogato zdobione apartamenty reprezentacyjne. Poznali ich wartość artystyczną i historyczną oraz rolę, jaką odgrywały w życiu dworu.

Wizyta stała się także okazją do refleksji nad znaczeniem europejskiego dziedzictwa kulturowego. Uczniowie dowiedzieli się o zniszczeniach, jakie podczas II wojny światowej dotknęły Würzburg oraz o ogromnym wysiłku podjętym po wojnie w celu odbudowy zabytku i zachowania go dla przyszłych pokoleń.

Podczas zwiedzania uczestnicy dyskutowali o roli sztuki w życiu społecznym, relacjach pomiędzy kulturą a władzą oraz znaczeniu ochrony zabytków jako wspólnego europejskiego dziedzictwa. Wizyta rozwijała świadomość kulturową, umiejętność interpretacji dzieł sztuki oraz historyczne spojrzenie na dziedzictwo Europy, stanowiąc jednocześnie doskonałe uzupełnienie głównego tematu projektu poświęconego pamięci historycznej i odpowiedzialności za przyszłość kontynentu.

Piątek – zakończenie mobilności i poznawanie Frankfurtu nad Menem

W drodze powrotnej do domu odwiedziliśmy Frankfurt. Spacer po mieście pozwolił uczestnikom zobaczyć kolejne oblicze współczesnej Europy – miasta dynamicznego, wielokulturowego i otwartego na międzynarodową współpracę. Uczniowie poznali zarówno historyczne centrum miasta, jak i jego nowoczesną część, tworzoną przez charakterystyczną panoramę wieżowców, która wyróżnia Frankfurt na tle innych europejskich metropolii.

Podczas zwiedzania uczestnicy odwiedzili najważniejsze miejsca związane z historią i kulturą miasta. Szczególną uwagę poświęcono historycznemu centrum Frankfurtu, w tym placowi Römerberg z charakterystycznymi kamienicami oraz budynkami związanymi z dziejami miasta. Uczniowie poznali znaczenie Frankfurtu jako ważnego ośrodka politycznego i handlowego oraz miejsce, które przez wieki odgrywało istotną rolę w historii Niemiec i Europy.

Wizyta we Frankfurcie była również okazją do refleksji nad przemianami, jakie zaszły w Niemczech po II wojnie światowej. Uczniowie zauważyli kontrast pomiędzy historyczną zabudową a nowoczesną architekturą miasta, symbolizującą odbudowę, rozwój gospodarczy oraz europejską współpracę. Pozwoliło to spojrzeć na historię nie tylko przez pryzmat trudnych doświadczeń XX wieku, ale również przez perspektywę współczesnej demokracji i integracji europejskiej.

Podsumowanie

Pobyty w Würzburgu stały się dla uczniów wyjątkową lekcją historii realizowaną w autentycznych miejscach związanych z europejskim dziedzictwem. Bezpośredni kontakt z historią, możliwość rozmów z niemieckimi ekspertami oraz współpraca z rówieśnikami pozwoliły młodzieży lepiej zrozumieć znaczenie wolności, demokracji i praw człowieka.

Mobilność Erasmus+ była również ważnym doświadczeniem językowym i kulturowym. Uczniowie rozwijali umiejętności komunikacji w języku angielskim i niemieckim, uczyli się współpracy w międzynarodowym środowisku oraz poznawali różne perspektywy historyczne i społeczne. Wspólne działania projektowe pokazały, że pamięć o przeszłości może być fundamentem budowania odpowiedzialnej i zjednoczonej Europy.

Wyjazd zakończył się nie tylko bogatszą wiedzą historyczną, ale również większą świadomością roli młodych ludzi w kształtowaniu przyszłości. Uczestnicy przekonali się, że wartości takie jak wolność, solidarność, tolerancja i szacunek dla drugiego człowieka wymagają ciągłej troski i aktywnego zaangażowania kolejnych pokoleń.